

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN GELECEK KAYGILARI ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA

NURAY AŞANTUĞRUL

Özet

Üniversite öğrencilerinin gelecekte yapmak istedikleri mesleğe yönelik eğitim aldıkları, hayatlarına yön verecek planları gerçekleştirmek amacıyla hareket geçtikleri bir dönemdir ve bu dönemde geleceğe yönelik kaygı yaşamaları olasıdır. Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısına ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemi ile yapılan bu araştırmanın çalışma grubunu Türkiye’de bulunan farklı üniversitelerin çeşitli bölümlerinde öğrenimine devam etmekte olan kolay örnekleme yöntemiyle seçilen 15 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında kişisel bilgi formu ile 7 tane açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde içerik analizi tekniği uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, üniversite öğrencilerinin özellikle iş bulma kaygısı, mesleğe dair endişeler, sınav stresi, ekonomik sıkıntılar ve yaşam zorluğu gibi konularda gelecek kaygısı duydukları belirlenmiştir. Bu kaygıyı azaltabilmek için ise öğrencilerin lisansüstü eğitime devam etmeyi düşündükleri, buldukları bölümde kendilerini geliştirmeye önem verdikleri, sınavlara hazırlandıkları görülmüştür. Araştırmadan elde edilen bulgular ilgili alanyazın kapsamında tartışılmış ve gelecek araştırmalar ve alandaki uzmanlar için önerilerde sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Gelecek kaygısı, üniversite öğrencileri, nitel araştırma.

62

Giriş

Türk Dili Kurumu tarafından kaygı; üzüntü ve endişe duyulan düşünce, tasa, gam, kötü bir şey olacaktı düşünceyle ortaya çıkan ve nedeni tam olarak bilinmeyen gerginlik duygusu olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2022). Kaygı, iç ya da dış dünyadan kaynaklanan, bir bir durum veya kişinin tehlikeli olarak algılanıp yorumlanması karşısında yaşanan duygudur (Işık, 1996). Özkan (2011)’a göre ise kaygı, kişinin karşılaştığı durum veya olay karşısında hissettiği, engellemekte zorluk çektiği endişe ve uyarılmışlık halidir. Kaygı, bireylerin yaşamının her aşamasında var olmakla birlikte geleceği henüz belirsiz olan ve hali hazırda geleceğini planlamaya çalışan üniversite döneminde daha çok kendini göstermektedir.

Üniversite dönemindeki bireylerin özellikle üniversite eğitiminin son yıllarına yaklaştıkça bu kaygıyı daha şiddetli yaşamaları olasıdır. Bu durum literatürde gelecek kaygısı kavramı ile açıklanmaktadır. Gelecek kaygısı, özellikle eğitimin son yıllarında şiddetli hissedildiği düşünülen ve bireyi fiziksel, duygusal, sosyal yönden olumsuz etkileyen bir sorundur (Akçok, 2018). Gelecek kaygısı, gençlerin ve iş bulamayan bireylerin üzerinde stres yaratan bir durum olarak karşılına çıkmaktadır. Mezun olduktan sonra iş bulamamama, atanamama, bulunan işin aile veya toplum tarafından nasıl algılanacağı, ekonomik sorumluluklar bu kaygıyı artıran unsurlardır. Öğrencilerin sosyoekonomik özellikleri, üniversite ortamındaki ilişkiler, Üniversite eğitimi gördükleri şehir, barınma sorunu gibi birçok faktör bu kaygı üzerinde etkili olmaktadır (Dursun ve Aytaç, 2009; Şanlı Kula ve Saraç, 2016).

Gelecek kaygısının organizma üzerinde uyarıcı ve öğrenmeye motive edici olumlu etkisi (Akgün vd., 2007) olsa da araştırmalar olumsuz etkileri üzerine daha fazla yoğunlaşmaktadır. Araç Ilgar ve Çınar (2019) gelecek kaygısının üniversite öğrencilerinin öğrenme niteliklerinde azalmaya neden olduğunu, öğrenilen bilgilerin uygulanmasının ve çalışma performansının bu kaygıdan olumsuz etkilendiğini belirtmektedir. Her bireyde farklı şiddette yaşanan ve farklı etkiye sahip olan bu kaygıyı daha iyi tanımlayabilmek ve kavrayabilmek için kaygının asıl nedenlerine odaklanmak gerekmektedir (Sürücü, 2012).

Sonuç olarak üniversite öğrencilerini fiziksel, sosyal, duygusal, akademik ve mesleki olarak birçok yönden olumsuz etkileyen gelecek kaygısının önlenmesi için ilk olarak nedenlerinin belirlenmesi kritik bir adımdır. Ve bir sonraki adımda bu kaygıyla başa çıkmada kullanılan işlevsel yöntemler üzerine çalışmaların yapılması önemlidir. Bu süreç, öğrencilerin sağlıklı biçimde yaşamlarını sürdürme ve potansiyellerini maksimize etmeye yardımcı olmak amacıyla hassasiyetle yürütülmelidir. Bu nedenle mevcut araştırmada üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısına ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin gelecek kaygılarının incelenmesidir. Bu bağlamda öğrencilerin geleceğe yönelik hedefleri ve bu hedeflere ulaşabileceklerine dair inançları, gelecek kaygısını nasıl tanımladıkları, hangi konularda gelecek kaygısı yaşadıkları, bu kaygıyı azaltmak için neler yaptıkları ve gelecekte olmak istedikleri pozisyona ulaşabilmek için ne gibi yatırım yaptıkları araştırılmıştır. Nitel araştırma yöntemi ile yapılan bu araştırmada elde edilen veriler içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Nitel araştırma yöntemi, araştırmacının toplumsal sistemlerin yapısını ve temelini keşfetmek amacıyla geliştirdiği bilgi üretme biçimidir (Bilgin, 2014; Özdemir, 2010). Bu yöntemde insana ilişkin algı ve olayların, doğal ortamında ve sosyal gerçeklikte derinlemesine incelenmesi esastır ve aynı zamanda farklı disiplinleri bir araya getiren bütüncül bir bakış açısına da sahiptir (Hatch, 2002). İçerik analizi ise, araştırmanın özüne ilişkin temaları, kalıpları, anlamları ve hatta önyargıları belirlemek amacıyla verilerin detaylı, dikkatli ve sistematik olarak incelenmesi ve yorumlanmasıdır (Baltacı, 2017).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, Türkiye bulunan çeşitli üniversitelerin farklı bölümlerinde eğitim görmekte olan 15 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Katılımcıların 9'u (%60), kadın 6'sı (%40) erkektir. Katılımcıların 12'si bölümden memnunken 3'ü memnun değildir.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Demografik Özellikleri

Katılımcı	Sınıf	Cinsiyet	Üniversite	Bölüm	Bölümden Memnuniyet
1.	4	Kadın	Gebze Teknik Ü.	Mimarlık	Hayır
2.	2	Kadın	Erciyes Ü.	Tıp	Hayır
3.	4	Kadın	Erciyes Ü.	Endüstri Müh.	Evet
4.	1	Kadın	Erciyes Ü.	Tıp	Hayır
5.	4	Erkek	Amasya Ü.	PDR	Evet
6.	4	Kadın	Amasya Ü.	PDR	Evet
7.	2	Kadın	Gazi Ü.	İlk ve Acil Yardım	Evet
8.	4	Kadın	Amasya Ü.	PDR	Evet
9.	3	Kadın	Trabzon Ü.	Fen B. Öğrt.	Evet
10.	1	Erkek	Amasya Ü.	Okul Öncesi Öğrt.	Evet
11.	4	Erkek	Gaziosmanpaşa Ü.	Hayvan Yetiştir. ve Sağ.	Evet
12.	4	Kadın	İstanbul Ü.	Çocuk Gelişimi	Evet
13.	3	Erkek	Gaziosmanpaşa Ü.	Turizm İş. ve Otelcilik	Evet
14.	4	Erkek	Gaziosmanpaşa Ü.	PDR	Evet
15.	4	Erkek	Gaziosmanpaşa Ü.	Turizm İş. ve Otelcilik	Evet

Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu ile yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Kişisel bilgi formunda katılımcıların cinsiyet, üniversite, bölüm, sınıf düzeyi, bölümden memnun olup olmadıkları gibi özellikleri belirlemeye yönelik sorular bulunmaktadır. Görüşme formunda ise katılımcıların gelecek kaygısına ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik 7 adet açık uçlu soru bulunmaktadır. Görüşme formunda yer alan sorular oluşturulurken ilgili çalışmalardan (Esmer & Arıbaş, 2023; Türköz vd., 2021) yararlanılmıştır. Aşağıda görüşme formundaki sorular yer almaktadır.

1. Eğitiminiz sonrasında ne yapmayı planlıyorsunuz? Lütfen açıklayınız.
2. Geleceğe yönelik diğer hedefleriniz veya planlarınız nelerdir? Lütfen açıklayınız.
3. Gelecekte bu hedeflerinize ulaşabileceğinize dair inancınız nedir? Lütfen açıklayınız.
4. Gelecek kaygısı sizce nedir? Lütfen açıklayınız.
5. Gelecek kaygısı yaşadığınızı düşünüyor musunuz? Düşünüyorsanız hangi konularda gelecek kaygısı yaşadığınızı lütfen açıklayınız.
6. Gelecek kaygınızı azaltabilmek amacıyla neler yapıyorsunuz? Lütfen açıklayınız.
7. Gelecekte olmak istediğiniz pozisyonu sağlayabilmek amacıyla ne gibi yatırımlar/çalışmalar yapıyorsunuz? Lütfen açıklayınız.

Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorular öncelikle psikolojik danışmanlık alanında uzmana görüşüne sunulmuştur. Uzmanın gelen dönütler doğrultusunda soru maddeleri üzerinde düzeltmeler yapılmıştır. Ayrıca anlaşılabilirlik ve süre kullanımı bakımından bir üniversite öğrencisi ile pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Yapılan pilot uygulama sonrasında sorular tekrar gözden geçirilerek son şekli ulaşılmıştır.

Veri toplama sürecinde 15 üniversite öğrencisine ulaşılmış ve gönüllük esasıyla çalışmaya katılımları sağlanmıştır. Daha sonra katılımcılarla görüşme gün ve saatleri belirlenerek yüz yüze görüşme ile bireysel olarak ortalama 30 dakikalık görüşmeler yapılmıştır. Görüşme yoluyla elde edilen veriler yazılı dökümanlara dönüştürülerek içerik analizine geçilmiştir. Katılımcıların formda yer alan sorulara verdikleri cevaplar incelenmiş ve kavramsal çerçeve içerisinde bu veriler incelenmiştir. Son aşamada ise literatüre dayalı olarak bulgular açıklanmış ve sonuç ve öneriler ortaya konmuştur.

BULGULAR

Geleceğe Yönelik Hedeflere İlişkin Bulgular

Katılımcıların eğitim sonrası planlarını ve geleceğe yönelik hedeflerini araştırmak amacıyla “Eğitiminiz sonrasında ne yapmayı planlıyorsunuz?” ile “Geleceğe yönelik diğer hedefleriniz veya planlarınız nelerdir?” soruları sorulmuş ve verdikleri cevaplar incelenmiştir. Katılımcıların eğitim sonrasındaki planlarının en çok üç noktada yoğunlaştığı görülmüştür. Bunlar: KPSS/TUS’a hazırlanıp atanmak, yüksek lisans yapmak, özel bir şirkette çalışmaya başlamaktır. Katılımcıların geleceğe yönelik hedef/planları arasında ise katılımcıların 5’inin mesleğini özenli ve iyi bir şekilde yamak, üretken ve verimli çalışmak, çevresine faydalı olmak cevaplarını verdikleri görülmüştür. Katılımcılardan 5’i akademik kariyer hedeflediklerini belirtmişlerdir.

Örneğin bir katılımcı (K13) geleceğe yönelik hedeflerini şu şekilde ifade etmiştir: “Üniversitede akademisyen olmak, kendime ait bir ev alabilmek, rahat çalışma koşullarına sahip olmak istiyorum.” Başka bir katılımcı (K6) ise “En büyük hayalim kendi merkezimi açmak ancak bu yolda yüksek lisansımı da tamamlayıp akademik olarak ilerlemek istiyorum.” olarak hedeflerini açıklamıştır.

Geleceğe Dair İnançlara İlişkin Bulgular

“Gelecekte bu hedeflerinize ulaşabileceğinize dair inancınız nedir?” sorularına verdiği cevaplar incelenmiştir. Tüm katılımcıların geleceğe yönelik umutlu baktıkları görülmüştür. Katılımcıların 4’ü engeller olduğunu fakat umutsuz olmadıklarını belirtmişlerdir. Örneğin bir katılımcı (K1) “Çalışarak yapılamayacak çok az şey var o yüzden hepsine dair inancım var.” şeklinde inancını ifade etmiştir. Başka bir katılımcı (K10) “Son açıklamalardan sonra çok inancım olmasa da atanacağıma inanıyorum.” şeklinde açıklamıştır.

Gelecek Kaygısının Tanımına İlişkin Bulgular

“Gelecek kaygısı sizce nedir?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar incelenmiştir. Katılımcılar gelecek kaygısını; stres, korku, gelecekteki belirsizlik, endişe olarak tanımlamışlardır. Örneğin (K2), “İnsanların okuduğu bölümde, yaptığı meslekte veya herhangi bir alanda gelecekte ne olacak belirsizliği yaşaması bence. Mesleğim gelecekte yol olacak mı, istediğim şartlara sahip bir çalışma ortamım veya maaşım olacak mı vb. sorulara kesin cevap bulamamak.” şeklinde ifade etmiştir.

Yaşadıkları Gelecek Kaygısına İlişkin Bulgular

“Gelecek kaygısı yaşadığınızı düşünüyor musunuz? Düşünüyorsanız hangi konularda gelecek kaygısı yaşadığınızı lütfen açıklayınız.” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar incelenmiştir. Katılımcılardan 13’ü gelecek kaygısı yaşadığını, 2’si ise yaşamadığını

belirtmiştir. Katılımcılar gelecek kaygısının atanma, mesleği iyi bir şekilde yapabilme, hedeflere ulaşma ve ekonomik şartlar konusunda kaygı duyduklarını ifade etmişlerdir.

Örneğin (K8) gelecek kaygısı yaşadığı konuları şu şekilde açıklamıştır: “Zaman zaman oldukça yoğun yaşıyorum. Belirsizlik göz korkutuyor. Atanabilecek miyim, ailem ne düşünecek, istediğimi elde edebilecek miyim yoksa zaman ilerledikçe başarı sağlasam da yetersiz olmasından çekiniyorum.” Katılımcılardan 1’i (K6) gelecek kaygısı yaşadığını ve bu kaygının olumlu etkisini ifade etmiştir. “Zaman zaman yaşıyorum ve bunun olması gerektiğini düşünüyorum. Özellikle ekonomik özgürlüğüm konusu beni kaygılandırıyor ancak bu kaygı sayesinde adım atabiliyorum.”

Gelecek Kaygısını Azaltmaya İlişkin Bulgular

Katılımcılara sorulan “Gelecek kaygınızı azaltabilmek amacıyla neler yapıyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplar incelenmiştir. Katılımcılar gelecek kaygısını azaltmak için gelecek planlarına odaklanıp bu konuda kendilerini geliştirme, eğitim alma, etkinliklere katılma, akışına bırakarak şimdiki etkin geçirme gibi yöntemleri izlediklerini belirtmişlerdir. Katılımcılardan 1’i ise bölümünden memnun olmadığını, istediği bölüme geçmek için tekrar sınava hazırlanarak geleceğini planladığını belirtmiştir. Örneğin (K1) düşüncelerini şu şekilde açıklamıştır: “Bir noktadan sonra artık bunu düşünmeyi bir kenara bırakıp sadece yaptığım işe odaklanmaya karar verdim. Yer yer bunu başardığım ve başaramadığım anlar yaşadım. İniş ve çıkışları sürecin parçası olarak gördüm ve bunu bu şekilde kabul ettim. Yani ne endişelendiğim yerde kendimi engelledim ne de bunun uzun sürmesine izin verdim.”

Geleceğe Yönelik Yatırımlara İlişkin Bulgular

“Gelecekte olmak istediğiniz pozisyonu sağlayabilmek amacıyla ne gibi yatırımlar/çalışmalar yapıyorsunuz?” sorularına katılımcıların verdikleri cevaplar incelenmiştir. Katılımcıların tümünün sıkı bir şekilde ders çalıştığını, meslekleri hakkında eğitimlere katılarak kendilerini geliştirdiklerini ifade ettikleri görülmüştür. Örneğin bir katılımcı (K9) “Ders çalışıp kendimi geliştirmeye yönelik çalışmalar yapıyorum.”, (K1) “Çeşitli eğitimlere katılmayı sürdürmekteyim. Mesleğimle alakalı yeni programlar kullanmayı öğreniyorum, halen öğrenmek istediğim 2 program daha var. Tüm bunlar olurken bazen motivasyonum düşebiliyor. Manevi olarak kendimi desteklemeye çalışıyorum, tahammül eşliğimi yüksek tutmaya çalışıyorum.” şeklinde ifade etmiştir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısına ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda, üniversite öğrencilerinin özellikle iş bulma kaygısı, mesleğe dair endişeler, sınav stresi, ekonomik sıkıntılar ve yaşam zorluğu gibi konularda gelecek kaygısı duydukları belirlenmiştir. Bu kaygıyı azaltabilmek için ise öğrencilerin lisansüstü eğitime devam etmeyi düşündükleri, buldukları bölümde kendilerini geliştirmeye önem verdikleri, sınavlara hazırlandıkları, bölümdeki öğretim elemanları ve diğer yetişkinlerden öneriler aldıkları görülmüştür.

Literatür incelendiğinde yapılan çalışmaların mevcut araştırmanın sonuçları ile paralellik gösterdiği görülmüştür. İlk olarak gelecek kaygısı konusunda ön lisan öğrencileri, yetişkinler, lisansüstü eğitim alan bireyler gibi farklı yaş grupları ile çalışmalar yapıldığı görülmüştür.

Üniversite öğrencilerinde yapılan araştırmalarda; dersleri anlamada güçlük, sınav stresi, bölümden memnun olmama ve üniversite yaşamına uyum sağlayamama gibi faktörler gelecek kaygısını tetiklediği belirlenmiştir (Oral Kara vd., 2020; Ozen vd., 2010; Rabei vd., 2020).

Mevcut çalışmaya benzer bir çalışma ön lisans öğrencileri ile Esmer ve Arıbaş (2023) tarafından yapılmıştır. Nitel araştırma yöntemi ile yapılan bu araştırmada öğrencilerin gelecek kaygılarının atanamama endişesi, istihdam kaygısı, derslerin zorluğu, sınav stresi, üniversiteye uyum sağlayamama, umutsuzluk, yaşam zorluğu, bölümü sevmeme, yanlış tercih, mezun sayısı ve ekonomik sorunlar gibi konularda olduğu belirlenmiştir. Araştırmalarda elde edilen bu bulgular mevcut araştırma bulguları ile benzerlik göstermektedir. Öğrencileri kaygılandıran konuların daha çok akademik ve mesleki boyutta olduğu belirlenmiştir.

Türköz vd., (2021) tarafından nitel yöntemle yapılan çalışmanın sonucunda katılımcıların kaygılarını azaltmak için akademisyen olmak amacıyla lisansüstü eğitime devam ettikleri ve kişisel gelişimlerine önem verdikleri ortaya çıkmıştır. Bulguların mevcut araştırma bulguları ile benzerlik taşıdığı görülmektedir. Mevcut araştırma bulgusunda da katılımcıların 5'inin akademisyen olma hedefi olduğu, kaygıyı azaltmak için kendilerini geliştirmek için eğitimlere katıldıklarını belirtmişlerdir.

Üniversite yaşamı geleceğe dair hedeflerini gerçekleştirmede adımlar attıkları, geleceklerini inşa ettikleri, yapacakları meslek için eğitim aldıkları ve aileden ayrı kalarak yaşamlarının sorumluluklarını üstlendikleri önemli bir dönemdir. Bu dönemin etkin ve verimli geçmesi, bireylerin yaşamında önemli bir yere sahiptir. Üniversite öğrencilerinde artış gösteren gelecek kaygısının nedenlerinin belirlenerek bu kaygıyı azaltmaya yönelik atılacak adımların gençlerin iyi oluşu için önemli bir noktada olduğu söylenebilir. Dolayısıyla öğrencilerin geleceğe yönelik olumlu duygu ve yaşantılarını artırmaya, olumsuz duygu ve yaşantılarını azaltmaya yönelik proje ve çalışmaların artırılması önerilmektedir. Ayrıca üniversitelerde öğrencilerin hem kişisel hem akademik hem de mesleki anlamda destek alabilecekleri psikolojik danışma merkezlerinin bulunması veya psikolojik danışman ve psikologların sayısının artırılması önerilebilir. Sonuç olarak, bu çalışmanın gelecek kaygısı konusunda bir farkındalık oluşturacağı, öğrencilere kaygı konusunda yol göstereceği ve aynı zamanda literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Akçok, B. (2022). "Gelecek Kaygısı Nedir? Sebepleri ve Etkileri Nelerdir?", Bilgi Ustam: <https://www.bilgiustam.com/gelecek-kaygisi-nedir-sebepleri-ve-etkileri-nelerdir/>, (31.12.2022).
- Akgün, A., Gönen, S., ve Aydın, M. (2007). İlköğretim fen ve matematik öğretmenliği öğrencilerinin kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(20), 283-299.
- Araç Ilgar, E. ve Cihan, B. B. (2019). Spor yöneticiliği programlarında öğrenim gören öğrencilerin sektörel beklenti, mesleki belirsizlik ve gelecek kaygılarının incelenmesi: fenomenolojik bir çözümleme. *Spor Eğitim Dergisi*, 3(1), 81-92.
- Baltacı, A. (2017). Nitel veri analizinde Miles-Huberman modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 1-15.
- Bilgin, N. (2014). *Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi-Teknikler ve Örnek Çalışmalar*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Dursun, S. ve Aytaç, S. (2009). Üniversite öğrencileri arasında işsizlik kaygısı. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 28(1), 71-84.

- Esmer, Y. & Arıbaşı, A.N. (2023). Önlisans öğrencilerinin gelecek kaygılarına yönelik nitel bir araştırma. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 25(44), 330-347.
- Hatch, J. A. (2002). *Doing qualitative research in education settings*. Suny Press.
- Işık, E. (1996). *Nevrozlar*. Ankara: Kent Matbaası.
- Okutan, E. ve Akbaş, M. G. (2019). 15-24 Yaş Arası Öğrencilerin Kariyer Kaygılarını İncelemeye Yönelik Literatür Araştırması. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 33-41.
- Oral Kara, N., Akın, G. ve Alp, S. (2020). Üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı ile sınav kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerine bir araştırma. *SDÜ Sağlık Yönetimi Dergisi*, 2(2), 150-169.
- Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: sosyal bilimlerde yöntem bilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343.
- Ozen, N. S., Ercan, I., Irgil, E. ve Sigirli, D. (2010). Anxiety Prevalence and Affecting Factors Among University Students. *Asia Pacific Journal of Public Health*, 21(1), 127-133. <https://doi.org/10.1177/1010539509352803>
- Özkan, K. K. (2011). Kaygı (Anksiyete). <http://www.sokratespsikiyatri.com.tr/index.php/makaleler/detay/18> (Erişim Tarihi: 20.09.2014)
- Şanlı Kula, K. ve Saraç, T. (2016). Üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(33), 227-242.
- Türk Dil Kurumu (TDK) (2022). "Kaygı". Türk Dil Kurumu Sözlükleri: <https://sozluk.gov.tr/>, (30.12.2022).
- Türköz, O., Bektaş, M., Çiçek, H. (2021). Lisansüstü eğitim alan bireylerde gelecek kaygısı. *Bucak İşletme Fakültesi Dergisi*, 4(2), 132-152.